

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหาการวิจัย.....	7
	คำถามการวิจัย.....	7
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	8
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	13
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	59
	การบริหารจัดการที่มีฐานจากชุมชน (Community Based Management).....	73
	ทฤษฎีการพัฒนาสังคม.....	80
	การสร้างความตระหนัก.....	87
	การพัฒนาคุณธรรม.....	91
	หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	94
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	104
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	122
	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษา บริบทพื้นที่ หลักการ กระบวนการ และปัจจัย	
	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	
	ในกลุ่มน้ำท่าจีน	122
	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร	
	จัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง	
	จังหวัดอุทัยธานี	125
	ขั้นตอนที่ 3 ขั้นทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม	
	ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษา	
	ชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี	130
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	146
	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษา บริบทพื้นที่ หลักการ กระบวนการ และปัจจัย	
	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	
	ในกลุ่มน้ำท่าจีน	146
	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร	
	จัดการทรัพยากรน้ำ : กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง	
	จังหวัดอุทัยธานี	166
	ขั้นตอนที่ 3 ขั้นทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม	
	ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษา	
	ชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี	181

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	215
สรุปผลการวิจัย	216
อภิปรายผล	227
ข้อเสนอแนะการวิจัย	234
บรรณานุกรม	236
ภาคผนวก	260
ประวัติผู้วิจัย	410

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แผนการดำเนินงานกิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	135
2 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูล	139
3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำก่อน และ หลังการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น.....	181
4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในแต่ละกิจกรรม	186
5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่าง การทำกิจกรรม ร่วมคิดร่วมทำ	187
6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่าง การทำกิจกรรม นำไปดูของจริง	188
7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่าง การทำกิจกรรมไม่ทิ้งกลุ่มเครือข่าย	189
8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่าง การทำกิจกรรมขยายความรู้สู่ชุมชน	190
9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมทุกคน รักษาสีงแวดล้อม.....	191
10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรม พร้อมใจเฝ้าระวัง.....	192

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมสมัครสร้างเยาวชน	193
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมชวนคนสนับสนุน	194
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำก่อน และหลังการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	195
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแต่ละกิจกรรม	202
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมชวนคนสนับสนุน	203
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมนำไปดูของจริง	204
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรม ไม่ทิ้งกลุ่มเครือข่าย	205
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมขยายความรู้ชุมชน	206

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำกิจกรรมทุกคน รักษาสิงแวดล้อม.....	207
20	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำ กิจกรรมพร้อมใจเฝ้าระวัง.....	208
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำ กิจกรรมสมัครสร้างเยาวชน.....	209
22	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างการทำ กิจกรรมชวนคนสนับสนุน.....	210
23	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจำแนกตามกลุ่มชุมชน ก่อนและหลัง การใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	211
24	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความตระหนักในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจำแนกตามกลุ่ม ชุมชนก่อน และหลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	212
25	การวิเคราะห์การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	312

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 การวิเคราะห์การประเมินคู่มือการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	316
27 แสดงแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ.....	328
28 แสดงแบบวัดความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ.....	331
29 วิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ก่อนการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	336
30 วิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ระหว่างการพัฒนาดารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	338
31 วิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ หลังการพัฒนาดารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	341
32 วิเคราะห์แบบวัดความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำก่อนการพัฒนาดารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัด อุทัยธานี	343
33 วิเคราะห์แบบวัดความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำระหว่างการพัฒนาดารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	348
34 วิเคราะห์แบบวัดความตระหนักในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำหลังการพัฒนาดารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี.....	353

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ภาพแสดงบทบาทระหว่างชาวบ้าน นักวิจัย และนักพัฒนา	54
2 ภาพแสดงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของระบบนิเวศ.....	61
3 ความสัมพันธ์เชิงระบบปัญหาหลักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : พื้นที่ลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา	69
4 แสดงระบบการจัดการน้ำและสุขภาพโดยชุมชนสู่ความสำเร็จ.....	77
5 รูปแบบทฤษฎีต่างๆ กับการมีส่วนร่วมกรอบทฤษฎีนำมาประยุกต์การมอง “การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษา ชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี”	86
6 แสดงส่วนประกอบของพฤติกรรมทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain)	88
7 ภาพแสดงขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนัก	89
8 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	98
9 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework).....	121
10 แสดงภาพจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง.....	172
11 โครงสร้างของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำสะแกกรัง	180
12 แผนที่แสดงลุ่มน้ำต่างๆ ในประเทศไทย	387
13 แผนที่แสดงลุ่มน้ำท่าจีน.....	388
14 แผนที่แสดงลุ่มน้ำสะแกกรัง	389
15 แผนที่เทศบาลเมืองอุทัยธานี	390
16 นายสุวรรณ นันทศรุต ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 จ.นครปฐม	391
17 นายปรีชา ศิริแสงอร่าม พิธีกรชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีนจังหวัดสมุทรสาคร	391
18 นางนันทวัน เขียวงามดี ประธานกลุ่มเครือข่ายเรารักแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร	392
19 ป้ายการตรวจสอบคุณภาพน้ำของกลุ่มเครือข่ายเรารักแม่น้ำท่าจีนจังหวัดสมุทรสาคร.....	392
20 กิจกรรมร่วมคิดร่วมทำ ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ.....	393

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
21 กิจกรรมนำไปดูของจริง ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ.....	393
22 กิจกรรมไม่ทิ้งกลุ่มเครือข่าย ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	394
23 กิจกรรมขยายความรู้ชุมชน ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	394
24 กิจกรรมทุกคนรักสิ่งแวดล้อม ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	395
25 กิจกรรมพร้อมใจเฝ้าระวัง ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	395
26 กิจกรรมสรรสร้างเยาวชน ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	396
27 กิจกรรมชวนคนสนับสนุน ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ.....	396
28 แม่น้ำสะแกกรัง.....	397
29 เครือข่ายชมรมเรารักษ์แม่น้ำสะแกกรัง เพื่อความยั่งยืนในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	397
30 ภูมิทัศน์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง.....	398
31 แผนที่จังหวัดอุทัยธานี.....	400
32 แผนที่ตั้งเมืองจังหวัดอุทัยธานี.....	401
33 แผนที่ทางภูมิศาสตร์ของลุ่มน้ำสะแกกรัง.....	402
34 แผนภาพทางภูมิศาสตร์ของแม่น้ำเจ้าพระยา.....	405